

**M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023
Political Science (Optional) Paper-IV**

POLO21: Foreign Policy of India (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 06/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Who formulated the Gujral Doctrine ?
A) P. V. Narasinhara B) Indira Gandh C) Indrakumar Gujral D) Deve Gauda
- 2 Which of the following is referred as India's Natural Protection Umbrella ?
A) Arabian Sea B) Himalayas Mountains C) Indian Ocean D) Karakoram Mountains
- 3 Where has India's foreign policy shifted from idealism since 1991 ?
A) Realism B) Expansionism C) Marxism D) Socialism
- 4 Which party system are in India ?
A) Bi-Party B) Multi Party System C) One Party D) None of this
- 5 The pressure group is a preparation for .....
A) Referendum B) International Politics C) Foreign Policy D) Political Party
- 6 Which country's foreign policy has been peaceful and co-operative since independence ?
A) India B) America C) China D) Pakistan
- 7 Kargil war took place in which year ?
A) 1999 B) 1973 C) 1945 D) 1960
- 8 Which sea is at south of India ?
A) Dead Sea B) Arabian Sea C) Indian Ocean D) Bay of Bengal
- 9 During the tenure of which Prime Minister did bus service between India and Pakistan started ?
A) Manmohan Singh B) Atal Bihari Vajpayee C) Indira Gandhi D) P. V. Narsehra
- 10 Michael Gorbachev was the president of which country ?
A) Soviet Russia B) Bangladesh C) Shri Lanka D) Nepal
- 11 Which city in Japan was bombed at the beginning of Cold War ?
A) Beijing B) Kathmandu C) Hiroshima D) New York
- 12 Which of the following is a specially trained branch of the Indian Army which has been operational since 1984 ?
A) National Security Force B) Targeting Mission C) National Investigation Agency D) Kroba Battalion

13 Which is the domestic intelligence agency in India?

A) RAW B) Intelligence Bureau C) National Security Force D) National Investigation Agency

14 In which year there was a terrorist attack on the Parliament of India ?

A) 1999 B) 2001 C) 2016 D) 2011

15 Which of the following is an example of a conventional energy source ?

A) Solar B) Geothermal C) Biogas D) Coal

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

1 Non Aligned Movement

2 Natural Resources

3 India – Pakistan Bus Diplomacy

4 Characteristics of terrorism

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

1 Explain India's foreign trade policy after 1991.

2 Explain India-China relations in the post-Cold War era.

3 Briefly explain the types of energy.

4 Briefly explain India's preventive measures against terrorism.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

1 Evaluate World Trade Organization by stating the basic principles, structure, organization of World Trade Organization.

2 Explain India-US relations after 1991 in detail.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 गुजराल सिद्धांत कोणी मांडला ?

अ) पी. व्ही. नरसिंहराव ब) इंदिरा गांधी क) इंद्रकुमार गुजराल ड) देवेगौडा

2 भारताचे नैसर्गिक संरक्षण छत्र अश्या शब्दात कोणाचा उल्लेख केला जातो ?

अ) अरबी समुद्र ब) हिमालय पर्वतरांगा क) हिंदी महासागर ड) काराकोरम पर्वतरांगा

3 १९९१ नंतर भारताचे परराष्ट्र धोरण आदर्शवादाकडून कश्याकडे झुकलेले आहे ?

अ) वास्तववाद ब) विस्तारवाद क) मार्क्सवाद ड) समाजवाद

4 भारतात कोणती पक्ष पद्धती अस्तिवात आहे ?

अ) द्वीपक्ष ब) बहुपक्ष क) एकपक्ष ड) यापैकी नाही

5 दबाव गट हे ..... पूर्वतयारी असते.

अ) लोकमत ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारण क) परराष्ट्र धोरण ड) राजकीय पक्ष

- 6 स्वातंत्र्यप्राप्तीपासून कोणत्या देशाचे परराष्ट्र धोरण हे शांततावादी व परस्पर सहकार्यचे आहे ?
 अ) भारत ब) अमेरिका क) चीन ड) पाकिस्तान
- 7 कारगील युद्ध कोणत्या साली झाले ?
 अ) १९९९ ब) १९७३ क) १९४५ ड) १९६०
- 8 भारताच्या दक्षिणेला कोणता समुद्र आहे ?
 अ) मृत समुद्र ब) अरबी समुद्र क) हिंदी महासागर ड) बंगलचा उपसागर
- 9 भारत व पाकिस्तान या दोन देशादरम्यान बससेवा कोणत्या पंतप्रधानांच्या कार्यकाळात सुरु झाली ?
 अ) मनमोहन सिंग ब) अटलबिहारी वाजपेयी क) इंदिरा गांधी ड) पी. व्ही. नरसिंहराव
- 10 मिखाईल गोर्बाचेव्ह हे कोणत्या देशाचे अध्यक्ष होते ?
 अ) सोविएट रशिया ब) बांगलादेश क) श्रीलंका ड) नेपाल
- 11 शीतयुद्धाच्या सुरुवातीला जपानमधील कोणत्या शहरावर अणुहल्ला करण्यात आला ?
 अ) बिजिंग ब) काठमांडू क) हिरोशिमा ड) न्यूयॉर्क
- 12 खालीलपैकी १९८४ पासून कार्यरत असणारी भारतीय लष्करी विशेष प्रशिक्षित शाखा कोणती आहे ?
 अ) राष्ट्रीय सुरक्षा दल ब) लक्ष्यभेदी अभियान क) राष्ट्रीय तपास यंत्रणा ड) क्रोबा बटालियन
- 13 भारतात देशांतर्गत काम पाहणारी गुप्तहेर यंत्रणा कोणती ?
 अ) रॉ ब) इंटेलिजन्स ब्युरो क) राष्ट्रीय सुरक्षा दल ड) राष्ट्रीय तपास यंत्रणा
- 14 कोणत्या वर्षी भारताच्या संसदेवर दहशतवादी हल्ला झाला ?
 अ) १९९९ ब) २००१ क) २०१६ ड) २०११
- 15 खालीलपैकी कोणते पारंपारिक ऊर्जा स्रोताचे उदाहरण आहे ?
 अ) सौर ब) भुतापीय क) बायोगॅस ड) कोळसा

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 अलिप्तवादी चळवळ
- 2 नैसर्गिक साधनसंपत्ती
- 3 भारत – पाकिस्तान बस कूटनीती
- 4 दहशतवादाची वैशिष्ट्ये

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 1991 नंतरचे भारताचे परकीय व्यापार धोरण स्पष्ट करा.
- 2 शीतयुद्धोत्तर काळातील भारत आणि चीन संबंध स्पष्ट करा.
- 3 ऊर्जेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 4 भारताचे दहशतवादाविरोधातील प्रतीबंधात्मक उपाय थोडक्यात स्पष्ट करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 जागतिक व्यापार संघटनेची मूलभूत तत्वे, रचना, संघटन सांगून जागतिक व्यापार संघटनेचे मूल्यमापन करा.
- 2 १९९१ नंतरचे भारत अमेरिका संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

Model Answer Paper

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023
Political Science (Optional) Paper-IV

POLO21: Foreign Policy of India (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 06/05/2023

Total Marks: 60

Page 4

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 गुजराल सिद्धांत कोणी मांडला ?

अ) पी. व्ही. नरसिंहराव ब) इंदिरा गांधी क) इंद्रकुमार गुजराल ड) देवेगौडा

Option 3

2 भारताचे नैसर्गिक संरक्षण छत्र अश्या शब्दात कोणाचा उल्लेख केला जातो ?

अ) अरबी समुद्र ब) हिमालय पर्वतरांगा क) हिंदी महासागर ड) काराकोरम पर्वतरांगा

Option 2

3 १९९१ नंतर भारताचे परराष्ट्र धोरण आदर्शवादाकडून कश्याकडे झुकलेले आहे ?

अ) वास्तववाद ब) विस्तारवाद क) मार्क्सवाद ड) समाजवाद

Option 1

4 भारतात कोणती पक्ष पद्धती अस्तिवात आहे ?

अ) द्वीपक्ष ब) बहुपक्ष क) एकपक्ष ड) यापैकी नाही

Option 2

5 दबाव गट हे ..... पूर्वतयारी असते.

अ) लोकमत ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारण क) परराष्ट्र धोरण ड) राजकीय पक्ष

Option 4

6 स्वातंत्र्यप्राप्तीपासून कोणत्या देशाचे परराष्ट्र धोरण हे शांततावादी व परस्पर सहकार्यचे आहे ?

अ) भारत ब) अमेरिका क) चीन ड) पाकिस्तान

Option 1

7 कारगील युद्ध कोणत्या साली झाले ?

अ) १९९९ ब) १९७३ क) १९४५ ड) १९६०

Option 1

8 भारताच्या दक्षिणेला कोणता समुद्र आहे ?

अ) मृत समुद्र ब) अरबी समुद्र क) हिंदी महासागर ड) बंगलचा उपसागर

Option 3

9 भारत व पाकिस्तान या दोन देशादरम्यान बससेवा कोणत्या पंतप्रधानांच्या कार्यकाळात सुरु झाली ?

अ) मनमोहन सिंग ब) अटलबिहारी वाजपेयी क) इंदिरा गांधी ड) पी. व्ही. नरसिंहराव

Option 2

10 मिखाईल गोर्बाचेव्ह हे कोणत्या देशाचे अध्यक्ष होते ?

अ) सोविएत रशिया ब) बांगलादेश क) श्रीलंका ड) नेपाल

Option 1

11 शीतयुद्धाच्या सुरुवातीला जपानमधील कोणत्या शहरावर अणुहल्ला करण्यात आला ?

अ) बिजिंग ब) काठमांडू क) हिरोशिमा ड) न्यूयॉर्क

Option 3

12 खालीलपैकी १९८४ पासून कार्यरत असणारी भारतीय लष्करी विशेष प्रशिक्षित शाखा कोणती आहे ?

अ) राष्ट्रीय सुरक्षा दल ब) लक्ष्यभेदी अभियान क) राष्ट्रीय तपास यंत्रणा ड) क्रोबा बटालियन

Option 1

13 भारतात देशांतर्गत काम पाहणारी गुप्तहेर यंत्रणा कोणती ?

अ) रॉ ब) इंटेलिजन्स ब्युरो क) राष्ट्रीय सुरक्षा दल ड) राष्ट्रीय तपास यंत्रणा

Option 2

14 कोणत्या वर्षी भारताच्या संसदेवर दहशतवादी हल्ला झाला ?

अ) १९९९ ब) २००१ क) २०१६ ड) २०११

Option 2

15 खालीलपैकी कोणते पारंपारिक ऊर्जा स्रोताचे उदाहरण आहे ?

अ) सौर ब) भुतापीय क) बायोगॅस ड) कोळसा

Option 4

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 अलिप्तवादी चळवळ

Ans:

2 नैसर्गिक साधनसंपत्ती

Ans:

3 भारत – पाकिस्तान बस कूटनीती

Ans:

4 दहशतवादाची वैशिष्ट्ये

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 1991 नंतरचे भारताचे परकीय व्यापार धोरण स्पष्ट करा.

Ans:

2 शीतयुद्धोत्तर काळातील भारत आणि चीन संबंध स्पष्ट करा.

Ans:

3 ऊर्जेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

Ans:

4 भारताचे दहशतवादाविरोधातील प्रतीबंधात्मक उपाय थोडक्यात स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 जागतिक व्यापार संघटनेची मूलभूत तत्वे, रचना, संघटन सांगून जागतिक व्यापार संघटनेचे मूल्यमापन करा.

Ans:

2 १९९१ नंतरचे भारत अमेरिका संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

Ans:

*****